

Sunuş: Demokrasi Kavşağında Feminizm ve Kadın Meselesi...

Songül Sallan Gül

Prof. Dr.
Süleyman Demirel Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Sosyoloji Bölümü
E-posta: songulsallangul@yahoo.com

"Kadın olma sorunsalı görüldüğünden çok daha zordur. Şöyle ki, biz kadına sadece sosyal bir kategori olarak değil, aynı zamanda kişisel, duygusal, kültürel ve öznel kimlik inşası sürecinde ele alıyoruz..."

(Judith Butler)

Ülkemizde gerek feminizm ve gerekse demokrasi, kadınlar açısından sorunlu *kamusallık* alanlarının başında gelmekte. Feminizmi bir kadınlar meselesi olarak görenler, onun ne olduğundan çok, feminizme karşı savlar ileri sürmekte. Feminizm, eşitlik ve özgürleşme arayışından, kadınları görünür kılmadan çok, bir üstünlük çabası, ahlaki bir sorun ya da ahlaksızlık, sınıfsal mücadeleyi bölen, aileyi zaafa uğratan ya da Müslüman kadını yoldan çıkartan Batının bir oyunu ve kötülüklerin anası bir ideoloji olarak görülmekte... Bu ve benzeri algılar ve onların savları, ataerkil bir yapı içinde erkek zihniyetinin, kapitalizmin ve özellikle son yıllarda muhafazakâr düşüncenin delilleri ve/veya söylemleriyle dile getirilmekte. Ataerkinin kültürel kalıpları ve kurumsal süreçlerde kadına yönelik tutumlar, baskı ve şiddet hem kadınların, hem de demokrasinin mücadele alanları olması gerekirken, tam bu noktada kadınlar için bir göz ardı edilmiş ya da görünmezlik süreci başlamakta... Demokrasi adına mücadele içine girenler hep kadınlar olmakta ya da kadınların mücadele etmesi beklenmekte, erkekler ise halen ataerkinin görünmez zincirlerini görmemekte ya da görünenleri kırma konusunda çok da istekli ve samimi davranmamakta...

Kolektif karar alma sürecinde iktidarın el değişimi olarak demokrasiyi ele alanlar bile, demokraside "eşit ve özgür yurттаş" olma arayışında olan

kadınlara ve diğer bazı kitlelere gözlerini kapatmakta, eşit temsil sorunu ataerkil patronaj ilişkileri içinde yordamakta ve lider sultasının tahakkümüne boyun eğilmekte. Özellikle işyerinde ve siyasette kadına yönelik kotalara karşı çıkanlar kotaların fırsat eşitliğine aykırı olduğunu, rekabetçi ortama zarar verdiğini ve nitelik sorunu yaratacağını ileri sürmekte, kadınların eşit temsil hakları başka baharlara ertelenmekte. Kota sistemini sözde kabul edenler ise, anayasal talepleri dikkate almadan, eldeki kotaları uygulanamaz hale getirmenin uğraşı içindeler.

Nitekim 2009 yerel seçimleri bunun somut göstergesi. 81 ilde iki kadın belediye başkanı... Siyaset erkekler ve parti liderleri arasındaki bir yarış, eril iktidar alanı olarak algılanmakta. Kadınların temsili halen sembolik niteliğini korurken, kadınlar adına karar almayı en iyi yapanlar (!), yapmadaki niyetlerini korunmaktalar. Hatta buna gerek duymayanlar krizin ya da işsizliğin çözümü olarak kadınların en az üç çocuk doğurmaları, evlerinin işlerine bakmaları, hane sorumluluklarıyla yetinmeleri, ev hanımı olmaları ve iş aramamalarını tavsiye etmekte...

Ev hanımları tarafından sürdürülen ilişkilerin, karmaşık rollerin, dışsal (eril) güçler tarafından bozulmasını düşünmek çok aptalca. Onların rolü, insan topluluğunun temel aktivitelerinden daha az değil. Diğer bütün işler-çalışma hayatı, politika, toplumda sunulan eğlence ve hizmetler- en yüksek sınamasını evin niteliğinde bulmakta... Ev, bizim nihai ve özel olarak yaşadığımız, bireyselliğimizi ifadelendirdiğimiz, estetik tercihlerimizi harekete geçirdiğimiz, aşkı yaşadığımız ve çocuklarımızı birey olarak yetiştirdiğimiz yerlerdir. Hepsi oldukça monoton fakat medenileşmiş hayatta bundan daha fazlası yok... (G. Gilder, *Sexual Suicide*, 1973)

Ama tüm bu tavsiyelere karşın daha yüksek sesle kadınların sesini duyurmak, onlar üzerine ve kadınların konuşmasını olanak sağlamak amacıyla bu sayıda toplumsal cinsiyet duyarlılığıyla yazılmış Feminizm ve Demokrasi konulu yazılara yer verdik. Bir kez daha tartışmak ve kadınları görünür kılmak için...

Demokrasi ve toplumsal cinsiyet tartışmalarına odaklanan Serpil Sancar yazısında, modernleşme ve demokratikleşme sürecinde siyasal kararlara kadının eşit katılı(mama)mı sorunu tartışmakta. Türkiye’de üniversite, sendika gibi farklı çalışma alanlarda kadın katılımının ele alındığı yazıda siyasal katılımındaki eşitsizliğin tarihsel kökenleri irdelenmekte, siyasal partilerde, parlamentoda, genel ve yerel seçimlerde kadın katılım oranları ve nedenleri sorgulanmakta, eşit kalımının sağlanmasına yönelik kamu politikaları önerilmektedir.

Özgürlük problemini ele alan Miray Çakıroğlu’nun, “Özgürlüğün Cinsiyeti” başlıklı yazısında vurguladığı gibi özgürlük sorunu insana dair bir

problem olarak formüle edildiğinde soyut insanın somutlaşmış halinde kadınların özgürlüğü, özgürleşmeleri feminizmi yanlış iz üstünde, özgürleşme hedefinden saptıran ve gereksizleştiren bir konuma itmekte, algılatmaktadır. Oysa özgürlüğün sosyal, kolektif algıları, yaşanmışlıkları göz ardı edilmekte, Çakıroğlu'nun kısa, ama öz yazısında sorun feminist bir bakışta irdelenmekte. Benzer biçimde Serpil Çakır da "Kapitalizm ve Patriyarkaya Karşı: Sosyalist Feminizm" adlı yazısında ülkemizde çok az bilinen, üzerine çok az yazılan sosyalist feminizmle ilgili tartışmalara ışık tutmakta. Kadınlar sınıfının üretim ve yeniden üretim sürecindeki rolüne dikkat çeken yazı, aynı zamanda erkeklere özgü bir kategori olan sınıf tartışmalarını ele almakta, gözden uzak tutulan kadın olgusunu kapitalizmde yabancılaşma süreç ve deneyimlerini sınıf ve kadınlar sınıfı açısından değerlendirmekte.

Aysun Sayın'ın "Avrupa Birliği'nin Kadın Erkek Eşitliği Politikalarına Feminist Perspektiften Bakış" yazısı kapitalist gelişimin bölgesel işbirliği süreçlerinden biri olan ve yeni liberal politikaların etkisinde gelişen AB sürecine "kadın-piyasa-verimlilik" üçgenine ve eşitlik politikalarının gelişim seyrine feminist eleştiriler sunmakta. AB sosyal politikalarında toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında eşitliğe ilişkin kurum ve kültürleri değiştirmeden, iş piyasasının cinsiyetçi yapılanmaları doğrultusunda eşitlik ve farklılık söyleminden çok, çalışan kadın üzerinden, kadın haklarında annelik haklarının korunmasına yöneldiği vurgulanmaktadır. Yine babalığa ilişkin yeni tanımlamalara bakma gereği bile duymadığı, üstelik yurttaşlık hakkı dolayımına da ihtiyaç duymadan geliştirildiğine dikkat çekilmekte.

Bu sayıda Feminizm ve toplumsal cinsiyetle ilgili yazıların yer aldığı bir başka bölüm kimlik tartışmalarını içermekte. "Kimliğin Paradoksal Temalaşması Üzerine Bir Deneme" başlıklı yazıda felsefi temelde sorunsal ele alınmaktadır. Postmodernizmin yapı bozum sürecinde küreselleşme ve kırılğan kimlikler tartışılmakta. Özgür Erden'in "Akıl Beden Dikatomisinde Modern Eril Politik Uğrağa: Beden'in İnşasında Cinsiyetçi politika Üzerine Bir Not" başlıklı makalede modern düşüncede aklı-beden arasındaki dikatomik ilişki toplumsal cinsiyet açısından felsefi boyutlarıyla ele alınmakta ve kadının ötekileşme ve dışlanma süreci irdelenmekte. Bu konudaki önemli yazılardan biri Çağlar Özbek'in "Madonna'nın Feminizmi: Postmodern Bir Kimlik Sorunsalı" başlıklı yazısı. Postmodernizmin kimlik ve kültür arasında yeni kimliklere söz hakkı tanınması iddiası kapsamında popüler kültürün başkaldırı ikonlarından/tarıçıklarından biri olarak kabul edilen Madonna'nın feminist kurama katkılarının ne olabileceğini ele alan bir çalışma. Kapitalizmin ve küreselleşmenin kültürel alanda üret-tüket mantığında oluşturulan değişken ve istikrarsız kimlikleri içinde Madonna'nın bir similasyon olma hali ile cinsel temsil sahasında bir cinsiyet savaşını verme öyküsü dolayımli kurgulanmış kimlikleri sorgulanmakta.

Ayşe Gündüz Hoşgör, kadının yurttaşlık haklarını sorgulamakla başladığı yazısında tam da Durakbaşa'nın bıraktığı toplumsal süreç ve ilişkilere toplumsal cinsiyet analizinin yapılması gereğine işaret ettiği noktada tartışmayı temel bir hak alanında ele alır. Olympe De Gouges'ı giyotine

götüren 'Kadınların Yurttaş Hakları Bildirgesi'nde dile getirdiği temel yurttaşlık haklarının, eşit yurttaş olma talebin demokrasilerde çok temel, ama kadınlar için bir o kadar da zor gerçekleşebildiği gerçeğini "nüfusa kayıt olma" hakkı bağlamında bir alan araştırmasının bulguları ışığında ortaya koymakta. Eylem Kaya ise, eğitimin toplumsal cinsiyet rollerinin biçimlenmesindeki rolü üzerine odaklanmakta. İlköğretim öğrencilerinin; öğretmenler, ders kitapları, kariyer ve liderlik gibi alanlardaki toplumsal cinsiyet rol kalıplarını ve algılarını alan araştırması verileriyle ele almakta, resim ve kompozisyon gibi öğrenci etkinlik deneyimlerine olan yansımalarını çarpıcı araştırma bulgularıyla açıklamakta. Bu konuyla ilgili bir başka yazı Firdevs Gümüšoğlu'na ait. "Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet" başlıklı yazısında Gümüšoğlu, ders kitaplarındaki egemenlik yapılarını toplumsal cinsiyet analiziyle ele almakta. Ülke deneyimimizde eğitimde ve okulda ders kitaplarının cinsiyet rollerinin kalıplaşmasındaki belirleyiciliğini ve yeniden üretimindeki rolünü tarihsel süreçte ve yirmi yıllık praksisinde tartışmakta. Bu sayıda ayrıca bir yabancı gözüyle Beata Buć, "Türkiye'de Kadının Durumu"nu ve yabancı bir kadın olarak Türkiye'de kadının sosyoekonomik, siyasal ve kişisel hayattaki durumuna ilişkin deneyimini bilgi, gözlem ve yaşanmışlıkları eşliğinde değerlendirmekte.

Toplumsal cinsiyet tartışmalarında önemli bir alan da kadın kimlikleri ve görünüşleri sorunudur. Bu sayıda Canan Aslan Akman, "Sivil Toplumun Yeni Aktörleri Olarak İslami Eğilimli Kadın Denekleri" adlı yazısında 1980'lerden günümüzde kimlik siyasetinde İslamcı hareketin rolü, örtünme-türban sorunu, İslamcı kadınların moderniteyle olan sorunlu ilişkisi, dindar kadın hareketinin feminizme mesafeli duruşlarını ele almaktadır. Akman, özellikle 1990'lardan itibaren İslami eğilimli derneklerde türbana endekslenen ve marjinalleşen kadın kimliğinin yeniden gündeme geldiğini ve yeni dindar kadın hareketinin İslamcı kadınlar üzerine kurulan ataerkil ve laik iktidar biçimlerini sorgulamaya başladığını belirtir. Özellikle İslami kadın derneklerinde etkin mücadeleye girişen bu kadınlar, aile ve kadın cinselliği gibi konularda feminizmi eleştirirken, kadın bakış açısıyla kadının ezilmişliği ve özgürlüğü sorunu din üzerinden erkekler bir iç hesaplaşmaya girerek İslamcı ideolojide kırılmalara da neden olurlar. Aslan Arın'a göre, dindar kadının kimlik siyasetinin günümüzdeki en önemli ögesi, laik kesim tarafından ötekileşmesinin yarattığı derin gücensizlik duygusudur.

İslam'da Müslüman kadın kimliği ya da İslam'ın kadını özgürleştirme sorunsalı üzerine bu sayıdaki bir başka yazı Ali Cem Göz'ün tercümesini yaptığı Mehrdad Darvishpour'un "*Iran Bulletin-Middle East Forum Summer 2003*"de yayımladığı "*Islamic Feminism: Compromise or Challenge to Feminism?*" isimli makaledir. Çeviri yazı feminist araştırmaları için en önemli sorulardan biri olan İslam ile İslam ülkelerindeki kadınların durumu arasındaki ilişki ele almaktadır. Darvishpour, İslam'ın kadınları etkin cinsel güç olarak ele almasından dolayı, kadınların erkekler üzerindeki cinsel iktidarının sınırlandırılması yaşamlarının tecrit edilmesi üzerine durmaktadır. Kadın hareketlerinin İran gibi İslami toplumlarda düzenle mücadele etme ve

kadınların durumlarını değiştirme yolları bulup bulamadığı üzerinde duran Darvishpour, sekülerizmin, kadınların özgürleşmek için yaptıkları savaşta kaçınılmaz bir önkoşulu olduğunu dile getirmektedir.

Ülkemizde ise, İslamcı ya da dindar kadın sorununun tek ve tartışmalı kamusal alanı tüm kesimlerce örtünme sorununa indirgeniş durumda, bu sayıda bu konudaki bir başka yazı felsefeci Şahin Filiz ile yapılan bir söyleşidir. Merih Taşkaya'nın gerçekleştiği bu söyleşi dinsel gereklilikler ve örtünme sorunu tartışmakta ve okuyuculara ilginç anekdotlar sunmaktadır. Ayrıca Merih Taşkaya bu sayıda Şahin Filiz'in "Başörtüsü Söyleminin Dinsel Temelsizliği ve İslam Felsefesi Açısından Eleştirisi" adlı kitabını da tanıtmakta.

Ayşe Durakbaşa ise, "Kadınların Tarihinden Dersler: Feminist Sosyoloji için Notlar" başlıklı yazısında Türkiye'de Kadın Çalışmalarından toplumsal ilişkilerin analizinde toplumsal cinsiyet çalışmalarına doğru yönelimde politik niteliğin sosyal bilimlerde, özellikle de sosyolojideki kısa tarihini ele alınmakta. Ülkemizde sayıları giderek artan kadın konulu çalışmalara karşın, feminist politika üretmekteki çekingenlik ve niteliksel sıçrama yapılamaması, yani mevcut erkek egemen bilim ve bilgi yapılarına karşı nitelikli alternatifler oluşturulamaması gibi temel sorun alanları tartışılmakta. Özellikle toplumsal süreç ve ilişkilerin analizindeki cinsiyet körlüğünün giderilmesi, toplumsal tabakalaşma ve sınıf tanımlarının yeniden gözden geçirilmesine dikkat çekilmekte. Benzer biçimde piyasada ücretlendirilmeyen kadın emeğinin-ev içi emeğinin- sürece dâhil edilmesi ve unutulmuş toplumsal cinsiyet kategorisinin feminist kuramlar doğrultusunda sosyal bilimlerde ve tüm bilimlerde yerini alması gereği, yöntem tartışmaları içinde feminist yöntem, bakışa olan ihtiyacı bir kez daha ortaya koymakta.

Ülkemizde ataerkil zihniyetin tarihsel güç araçlarından olan ve kadın bedeni üzerindeki kontrolü amaçlayan şiddeti tartışan "Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu" başlıklı yazılarında Tijen Harcar, Özlem Çakır, Olca Sürgevil ve Gönül Budak, konuyu oldukça kapsamlı bir biçimde ele almışlardır. Şiddetin türleri ve aile içinde şiddet üzerinin detaylı olarak ele alınan yazıda, şiddetin dünyada ve ülkemizdeki boyutları ile toplumsal cinsiyet açısından farklılıkları tartışılmakta, zihniyet dönüşümü ve siyasaların önemine dikkat çekilmektedir.

Aylin Sayın, "Charulata: Hindistan'da Postkolonyal Dönem Öncesi ve Sonrası Kadın: Sözü Ele Almak" başlıklı yazısında Hindistan'da sinemaya uyarlanmış edebi eserleri postkolonyal teori ışığında modernleşmenin öykünmeciliğine bir eleştiri getirir. Satyajit Ray'ın ilk filmlerinden olan 1964 yılında Tagore'nin Nastanorh adlı kısa öyküsünün uyarlanan ve Hindistan'da en iyi film olarak kabul edilen bir filmidir. Orta sınıf Hintli ev kadının durumu ve evle biçimlendirilen ideal kadın rolü "modernite, milliyetçilik, bağımsızlık ve sınıfsallık" ekseninde Charulata'nın öyküsüyle anlatılır. Filmde bağımsızlıkla birlikte fedakar anne, vefalı ve namuslu eş, manevi değerleri Hinduizmin kutsallığıyla birleştirilen ve böylece cinselliği silinen kadın idealleştirilmesiyle öne çıkarılan kadın imgesinin ataerkilliği nasıl yeniden ürettiği resmedilir.

Ayşe Dericioğlu Ergun, "Sosyal Güvenlik Reformunun Öteki Yüzü: Kadınların Eşitliği (!)" başlıklı yazısında sosyal devletin anlamı ve dönüşüm sürecinde haklar sorununu ele almaktadır. Kadınların kazanımlarından sorumluluklarına geçişin bir ifadesi olan ve ülkemizde 2008 yılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununu (SSGSS) getirilerini tartışmaktadır. Kadınlar üzerindeki sosyal kontrolün sosyal güvenlik kurumları aracılığıyla yeni formlarda nasıl pekiştirildiğini anlatması bakımından da ilginç bir yazıdır.

Gülden Gözlem Küçük Arat'ın "Osmanlı Şehir Kadınının Ortaoyunundaki 'Zenne' Tipine Yansımaları", başlıklı yazısında tiyatrodaki halkın sorunlarını konu edinen taşlama biçimlerinden biri olan ortaoyunundaki toplumsal cinsiyet ironisini konu edinmektedir. Yazıda, Osmanlıda kent hayatının kültürel ve sınıfsal yapısı ele alınır. Ekonomik sınıfı ne olursa olsun Osmanlı Dönemi'nde kamusal alana çıkamayan kadının yerini alan zennelerin, ortaoyunundaki ironisi sorgulanır. Osmanlı toplumundaki kadınların sınıfsal farklılıkları yaşamsal koşulları bağlamı incelenir ve ortaoyununda kadını temsil eden zennelerin toplumsal cinsiyet analizi yapılır. Yazar ortaoyunundaki zennelerin hem dönemin abartılı mizahi bir eleştirisini yaptıklarını, hem erkeklerin idealindeki kadın modelini gösterdiklerini ve hem de kimi özellikleriyle günümüz için bile örnek olabilecek davranışları sergilediklerini belirtir.

Toplumsal Cinsiyet Araştırmalarında Başucu Kitapları adlı çalışması ile Hande Özdamar Tıǧlı, kadın çalışmalarına ilişkin temel kitaplardan bazılarını değerlendirmekte, okuyucuya bu alanda bir başucu kitaplığı hazırlamaktadır.

Portre bölümünde ise, üç değerli kadına yer verdik. Ülkemiz sosyal bilimlerine büyük emekler vermiş biri sosyolojide, diğeri de psikolojide iki kadın akademisyene: Mübeccel Belik Kıray ve Neriman Samurçay (Alaz). Özellikle Mübeccel Belik Kıray'ın çalışmalarını daha detaylı ele alan 3 kitap incelemesinde, Kıray'ın bir insan, bir kadın ve eşsiz bir akademisyen, sosyolog kimliği ile kavramsal ve yöntemsel katkılarıyla ülkemiz sosyal bilimlerine sunduğu büyük emek sergilenmekte. Bu bölümün üçüncü ismi tarihten bir isim: Fatma Aliye Hanım. Fatma Aliye Hanım edebiyat dünyasının "ilk"lerinden biri olarak literatürde yerini almakta. Osmanlı yayın hayatında kadın sorunu tartışan ilk kadınlardan olan Fatma Aliye, doğu toplumlarında kadın hareketinin uyanmasında da etkili olmuş kadınlardan biri.

Bu sayıda feminizm, demokrasi ve toplumsal cinsiyete ilişkin yazılarıyla kadın bakış açısını sergileyen araştırma, tartışma ve değerlendirmeleriyle destek veren tüm yazarlara, araştırmacılara ve aktivistlere çok teşekkür ediyoruz.

Emeğinize sağlık...

Duygu Asena'nın sözleriyle son noktayı koyarsak: ***Kadınlar özgürsünüz, gücünüzü bilin...***

**Adalet Eşitlik Kadınlar Neden Oy Vermek İster?
"Kadınlar Yurttaşdır" ve Neden Kadınlar
Vatandaşlık Görevlerini Yapmak İster?**

Çalışan Kadınlar, çalıştıkları yerin koşullarını düzenleyebilmek için oy pusulasına ihtiyaç duyar.

Çalışan Erkekler, oy verme hakkı olmadan kendilerini koruyabileceklerini düşünebilirler mi?

Ev Kadınları, kendilerinin ve ailelerinin yaşamak zorunda olduğu sağlık koşullarını düzenleyebilmek için oy pusulasına ihtiyaç duyar.

Erkekler, kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri kişiye oy vermeden bu ihtiyaçları giderebileceklerini düşünebilirler mi?

Anneler, çocuklarını büyütme zorunda oldukları ahlaki koşulları düzenleyebilmek için oy pusulasına ihtiyaç duyar.

Erkekler, çocuklarını tehdit eden kötü koşullarla mücadeleyi yapacak kişilere oy vermeden bunları düşünebilirler mi?

Öğretmenler, devlet okullarının yönetimine etkide bulunmak ve ücretlerini güvence altına almak için oy pusulasına ihtiyaç duyar.

Erkekler, Eğitim İdare Müdürlüğü'nü görevlendiren Belediye Başkanı'nı seçmeden iyi okul koşullarını güvence altına almayı düşünebilirler mi?

İş Kadınları, işlerinde daha iyi fırsatları sağlamak için oy pusulasına ihtiyaç duyar.

Çalışan Erkekler, oy kullanma hakları olmadan kötü yasal düzenlemelere karşı kendilerini koruyabileceklerini düşünebilirler mi?

Vergi Ödeyen Kadınlar, mülkiyetlerini korumak için oy pusulasına ihtiyaç duyar.

Erkekler, "temsil olmadan vergilendirme"nin tiranlık olduğunu bilmezler mi?

Tüm Kadınlar, oy pusulasına ihtiyaç duyarlar, çünkü onlar iyi ve kötü iktidarlarda ve yurttaşlık haklarında erkeklerle eşit sorumluluğa sahip olmak isterler.

Tüm Erkekler, daha iyi ve adaletli bir yönetim kurmada kadınlara ihtiyaç duyarlar ve KADINLAR yurttaşlık görevlerinin ve haklarının güvence altına alınmasında ERKEKLERE ihtiyaç duyarlar.

(Kaynak: *Social Welfare History Archives* (1902), University of Minnesota, alıntılanan Andrea Hinding, *Feminism Opposing Viewpoints*, Greenhaven Press, 1986, s. 36.)

BASIN BÜLTENİ: KA-DER tüm partileri göreve çağırıyor!

Kadın – Erkek Eşitliği Komisyonu 10 Şubat'ta 'OYBİRLİĞİ' ile kabul edilsin!

Kadın hareketinin 10 yılı aşkın süredir mücadelesini verdiği TBMM Kadın – Erkek Eşitliği Komisyonu, Anayasa Komisyonu'ndan geçti. Meclis tarihinde ilk kez farklı partilerden kadın milletvekilleri komisyonun bir an önce kurulması görüş birliği içinde çalıştı. AB ilerleme raporlarında da kurulması gerektiği belirtilen Kadın – Erkek Eşitliği Komisyonu 5 Şubat'ta TBMM'nin onayına sunulacak.

Kadın hareketinin yıllardır verdiği mücadele sonuç vermeye başladı. *TBMM Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu'nun* kuruluşu ile ilgili olarak Anayasa Komisyonu'nda tarihi bir adım atıldı. TBMM Anayasa Komisyonu'nda 29 Ocak 2009 günü tüm partilerden kadınların ortak çabası sonucunda TBMM'de Kadın-Erkek Eşitliği komisyonu kurulması ile ilgili, bugüne dek verilen önergeler birleştirilerek kabul edildi.

KA-DER'in ve Türkiye kadın hareketinin 10 yılı aşkın bir süredir verdiği uğraşlar nihayet sonuca çok yaklaştı.

Teklifler yıllarca göz ardı edildi!

10 yıldır tüm yasama dönemlerinde değişik partilerden kadınların verdiği teklifler, bugüne kadar göz ardı edilmişti. 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinden sonra Meclise ilk kez 50 kadın milletvekilinin girmesinin ardından gözler, yıllardır beklenen 'Eşitlik Komisyonu'nun kurulmasına çevrilmişti.

KA-DER olarak genel seçimlerin hemen ardından, Meclise giren tüm kadın milletvekillerini bir araya getirerek komisyonun kurulması için ilk adımları attık. Son 8 aydır, bir anlamda mekik diplomasisi gözeterek kadın-erkek eşitliği komisyonunun kurulması için TBMM'de ya da siyasi partilerin genel merkezlerinde bir dizi toplantı gerçekleştirdik.

Bu süreçte, komisyonun kuruluşunun hızlandırılması için *TBMM Başkanı Köksal Toptan, TBMM Başkan Vekili Meral Akşener, Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu, İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Zafer Üskül* ve kimi partilerin grup başkanvekilleri ile bir dizi görüşme yaptık. Komisyonun adından başlayarak işlevli bir yapıda çıkması için girişimlerde bulunduk.

Kadından Sorumlu Devlet Bakanı Nimet Çubukçu ve Kadının Statüsü Genel Müdürü Esengül Civelek ile kadın hareketinin beklentilerini değerlendirdiğimiz görüşmeler yaptık.

Kadın milletvekilleri birlikte çalıştı!

Bu süre içerisinde meclisteki tüm partilerden kadın milletvekilleri ile ayrı ayrı ya da birlikte toplantılar düzenleyerek AB ve dünya örnekleri ile karşılaştırmalı bir biçimde CHP, DTP, AKP'li kadınların verdikleri tekliflerin ortaklaştırılması için çalıştık. Meclis tarihinde ilk kez tüm partilerden kadınlar, komisyonun bir an önce kurulması ve işlevsel bir komisyon olması için görüş birliği içinde çalıştılar.

Ve nihayet, 29 Ocak 2009'da yapılan Anayasa Komisyonu görüşmelerinde AKP'li, CHP'li, DTP'li, DSP'li kadın milletvekilleri hep beraber komisyonun amacına uygun bir biçimde çıkması için uğraş verdiler. Bu uğraşlarında Anayasa Komisyonu üyesi erkek milletvekillerinden de güçlü bir destek aldılar.

Eşitlik Komisyonu'nun partiler üstü, ortak bir sorun olduğunun bilincindeki kadın milletvekilleri, komisyon toplantısı boyunca verilen önergelerle, komisyonun adının 'Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu' olması, çıkarılacak yasal mevzuatın, uluslararası sözleşmeler de göz önünde bulundurularak eşitlik açısından denetlenmesi, kadınların uğradığı hak ihlallerinin izlenmesi, komisyonun kadın STK'larıyla işbirliği içinde çalışması gibi, birbirinden önemli işlevlerle kabul edilmesini sağladı.

Parti ayrımı gözetmeksizin tüm kadın milletvekillerinin eşitlik komisyonu konusundaki bu örnek işbirliği ve dayanışması da, Mecliste ilk kez 50 kadın milletvekilinin yer almış olmasının olumlu sonuçlarından ve örneklerinden biri oldu.

Tarihi göreve çağırıyoruz!

Eşitlik Komisyonu, 5 Şubat 2009 Perşembe günü TBMM Genel Kurulu'na gelecek ve meclisin onayına sunulacak. Şimdi görev, meclisteki tüm partilere düşüyor. Mecliste ilk kez kurulacak bu komisyonun, kadın milletvekillerinin gösterdiği örnek dayanışmada olduğu gibi, tüm partilerin ve milletvekillerinin oybirliği ile çıkması tarihi bir önem taşıyor.

Türkiye kadın hareketinin beklentisi ve AB ilerleme raporlarında sürekli olarak kurulması için altı çizilen bu komisyonun, bir an önce ve anayasa komisyonunda kabul edildiği şekliyle kabul edilmesi TBMM'nin aynı zamanda Türkiye kadın hareketine karşı borcu...

TBMM'de görev yapan tüm partileri ve milletvekillerini Perşembe günü kendilerini bekleyen bu demokrasi sınavında, kadınların taleplerine kulak vermeye ve komisyonun kuruluşu için olumlu oy kullanarak, TBMM'de OYBİRLİĞİ ile kabulüne katkıda bulunmaya çağırıyoruz.

2009

Sunuş Yazısı, *Toplum ve Demokrasi*, 2 (4), Eylül-Aralık, 2008, s. vii-xvi.